

УДК 339.13

Вакулінський Микола, Оксентюк Богдана

Vakulinskyj Mykola, Oksentyuk Bogdana

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

КОНКУРЕНЦІЯ ЯК РУШІЙНА СИЛА РИНКУ

COMPETITION AS THE DRIVING FORCE OF MARKET

На сучасному етапі світового розвитку конкуренція як рушійна сила змушує виробників товарів постійно шукати нові шляхи підвищення їхньої якості, зниження ціни, підвищення якості сервісу. У зв'язку з дефіцитністю ресурсів постає нова проблема – економія ресурсів у споживачів товарів за рахунок спрощення їхньої конструкції й підвищення якості.

Термін “конкуренція” (з лат. *concurrentia*) – означає змагання, суперництво. Як економічна категорія, конкуренція – це економічна боротьба, суперництво між відокремленими виробниками продукції, робіт, послуг щодо задоволення своїх інтересів, пов'язаних з продажем цієї продукції, виконаних робіт, наданням послуг одним і тим же споживачем.

Серед факторів, що впливають на конкурентну боротьбу можна виділити:

- розмір ринку – чим більший, тим сильніші конкуренти;
- темпи зростання ринку – швидке зростання полегшує проникнення на ринок;
- потужності – зайві потужності призводять до падіння цін;
- перешкоди для входу або виходу з ринку – бар'єри захищають позицію фірми, їхня відсутність робить ринки уразливими для проникнення туди неконкурентоспроможних новачків;
- ціна;
- рівень стандартизації товарів – покупці мають перевагу, тому що їм легко перейти з одного товару на інший;

- мобільні технологічні модулі;
- вимоги до розмірів необхідних капітальних вкладень – тверді вимоги підвищують ризик, створюють додаткові бар'єри входу – виходу;
- швидке відновлення асортименту.

Існує чотири класичні моделі конкуренції: дійсна (чиста) конкуренція, монополістична, олігополістична конкуренція і чиста монополія. Останні три моделі являють собою ринок недосконалої конкуренції. Механізм ринкового регулювання конкурентних відносин у рамках кожної моделі має свої істотні відмінності. Умовності моделі чистої конкуренції, а також абстрактність її вихідних положень (необмежена кількість підприємств, абсолютний ступінь стандартизації продукції, рівна й гранично мала потужність підприємств) не дав змоги за її допомогою описати реально існуючі ринки. Але ця модель має велике теоретичне значення для вивчення реальних ринків, де конкуренція обмежена різними суб'єктивними й об'єктивними причинами.

Отже, конкуренція є необхідною і визначальною умовою нормального функціонування ринкової економіки. Але як будь-яке явище має свої плюси і мінуси.

До позитивних сторін можна віднести: активізацію інноваційного процесу, гнучке пристосування до попиту, висока якість продукції, високу продуктивність праці, мінімум витрат, реалізацію принципом оплати по кількості і якості праці, можливість регулювання з боку держави.

До негативних наслідків – "перемога" одних і "поразка" інших, розходження в умовах діяльності, що веде до нечесних прийомів, надмірна експлуатація природних ресурсів, екологічні порушення й ін.